

МАМУС Галина
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

ЛУБА Мар'ян
*магістрант групи змНСОТ-11
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ЕКОПРОЄКТУВАННЯ ВИРОБІВ

Множинність екологічних проблем, що накопичуються впродовж останніх століть, особливо в час прискореного розвитку новітніх технологій, приросту населення та збільшенням попиту товарів різного асортименту, непокоїть як компетентних науковців так і пересічного громадянина. Усвідомлення відповідної інформації є актуальним та необхідним як для споживачів так і для фахівців різних професій. Розуміння важливості процесу створення виробів, які відповідають екологічним нормам, потребує посилення екологічної спрямованості у виробничій діяльності, у творчості дизайнерів та відповідних змін в освітньому процесі.

Екологічне проектування є надзвичайно складним і багатогранним процесом, оскільки вимагає всебічних знань, екологічних компетентностей, синтезу інформації з різних наукових сфер, раціонального співвідношення екологічних, функціональних і естетичних чинників [1].

На заняттях екопроекткування виробів майбутні учителі технологій не дотримуються стандартів для створення виробів за власним задумом. Вони не копіюють побачені предмети, а проявляють критичне мислення і фантазію, оригінальність і креатив для виготовлення предметів декору, які будуть виконувати також і функціональну роль. Це – картини на основі гербарію; вази, статуетки, рамочки для фото, фігурні полички, світильники, кошики, вазони й горщики для рослин, спроектовані з використанням природних матеріалів (наприклад, кори, гілок, спилів дерева; лози, соломи тощо). Для гармонії композиційної побудови виробу завжди важливо дотримати міру. Зважаючи на це, студенти проєктують аксесуари для інтер'єру, які не повинні перевантажувати приміщення, а бути максимально функціональними і лише доповнювати його, надавати простору відчуття природної легкості і свободи.

Для виготовлення і оздоблення виробів студенти обирають нетрадиційні матеріали (пластикові пляшки та пробки, поліетиленові пакети, старі пластинки, мідні проводи, шини та ін.). На заняттях вони проєктують оригінальні вироби, наприклад: сумки з квадратиків одного розміру, які вирізають з пластикових пляшок і з'єднують між собою декоративним швом; сумки з поліетиленових пакетів, які нарізають смужками, зв'язують і змотують в клубок, після чого з утвореної нитки плетуть виріб.

Перебуваючи на педагогічній практиці у закладах загальної середньої освіти, здобувачі вищої освіти можуть долучатися з учнями до практичної діяльності з метою вирішення місцевих екологічних проблем. Прикладом може бути їх участь у процесі озеленення території, сортування сміття, дослідженні якості води чи повітря тощо. Вважаємо за доцільне зазначити, що у 2025 році тернопільські загальноосвітні школи I-III ст. № 10, № 13 та № 26 долучилися до навчальної ініціативи «Zero Waste у дії». Спільною ідеєю є створення «еко-куточків» для збору органіки. Залучення учнів до їх діяльності сприятиме формуванню екозвичок молодого покоління. Зазначена ініціатива організована громадською організацією «Вест Юкрейн Діджитал» у партнерстві з Тернопільською міською радою в межах реалізації «Портфоліо міських перетворень «Зелене та комфортне місто Тернопіль». Для реалізації навчальної ініціативи передбачено фінансування Європейського Союзу (ЄС) та впровадження відповідно до Програми розвитку ООН. Ініціатива «Zero Waste у дії» спрямована на розвиток екосвідомості школярів, формування компетентностей щодо набуття практичних навичок культури екоповедінки.

Із врахуванням набутого досвіду, студенти можуть розповсюджувати інформацію про важливість перероблення відходів, організовувати просвітницькі зустрічі про свідоме збереження довкілля, акції з метою очищення навколишнього середовища. Така діяльність студентів може бути індивідуальною чи в мало чисельних групах.

Для вирішення екопроблем доречно застосовувати як творчий підхід так і нескладні дослідження. Разом з учнями впродовж педагогічної практики з метою практичного пізнання життєдіяльності великого міста чи мало чисельного населеного пункту доречно виконувати проєкт «Моя екосвідомість». Цікавим може бути підготовка інтерв'ю «Я –блогер» про роботу підприємств з виробництва екопродукції (еко-будинки, меблі різного асортименту з натуральної деревини, вироби зі шкіри інтер'єрного та одягового призначення і т.д.). Для творчого проєктування виробів, інтер'єрів приміщень, елементів ігрових майданчиків, екоприладдя доцільним буде досвід з використанням Lego чи 3D-принтеру.

Використовуючи екологічно чисті матеріали на уроках технологій майбутні учителі будуть мотивувати учнів застосовувати й у повсякденному житті екоматеріали та продукти, дбати не лише про себе, а й про чистоту природи. Екологічне проєктування виробів на заняттях спонукає молодь творчо мислити і, передбачаючи результати власної роботи, здійснювати правильний вибір як на заняттях так і у повсякденному житті. Успішне набуття компетентностей в сфері екопроєктування та їх практичне застосування буде сприяти підвищенню рівня професійної діяльності вчителя технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дизайнерська діяльність: екологічне проєктування. Науково-методичне видання / В. О. Свірко, О. В. Бойчук, В. М. Голобородько та ін. Київ : УкрНДІ ДЕ, 2016. 196 с.